

ლოქსუმი

საქართველოს პარლამენტი
1993 წლის

საქართველოს კონსტიტუციის ცვლილების რაიონული კომიტეტისა და
ცვლილების სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს ორგანო

№142 (6368)

27 ნოემბერი

1990 წელი სამშაბათი

შპსი 8 კაპიტალი

საქართველოს რესპუბლიკის

კანონი

საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის
ბიუროსა და პარლამენტის დეპუტატთა
სამინისტროს შემადგენელი

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო ადგენს:
შეიქმნას საქართველოს რესპუბლიკის მეცნიერების, ტექნიკისა და პერსპექტიული დაგეგმვის სამინისტრო.
შეტანილ იქნეს დამატებითი საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს შემადგენელი კანონის 26-ე მუხლი სიტყვების: „ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტრო“ შემდეგ დამატოს სიტყვები: „საქართველოს რესპუბლიკის მეცნიერების, ტექნიკისა და პერსპექტიული დაგეგმვის სამინისტრო“.
საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე
ზ. გამახარაძე.

თბილისი, 1990 წლის 22 ნოემბერი.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს პირველი სესია

22 ნოემბერს მუშაობა განა-
ხლა საქართველოს რესპუბლიკის
პირველი მოწვევის უზენაესი სა-
ბჭოს პირველი სესიის. იგი გან-
ხლდა უზენაესი საბჭოს თავმჯდომ-
არე ზვიად გამსახურდიას. დღის
წესრიგის დამტკიცების შემდეგ
დეპუტატები შეუდგნენ მისი საქ-
მიანობის განხილვას.

დღის წესრიგში პირველ საკი-
თად აღნიშნული იყო რესპუბლი-
კის პარლამენტის მუდმივი
კომისიების შემადგენლობა და-
მტკიცება. წინადადებით ამ საკი-
თზე გამოვიდნენ კომისიისათა თა-
ვმჯდომარეები: კანონმდებლობისა
და კანონიერების დაცვის—ნუგ-
ზარ მოლოდინაშვილი, საფინან-
სო-საბუღალტრო კომისიის—ტარ-
იელ გელანტია, ეკონომიკური
რეფორმის—გივი თაყაიშვილი,
პუბლიკური და სოციალური
საკითხების—რობერტ პეტრიაშ-
ვილი, მრეწველობის, ენერგეტიკის,
მშენებლობის, ტრანსპორტის
და კავშირგაბმულობის—ბაკურ
გულუა, სოფლის მეურნეობის,
მიწათსარგებლობისა და ეკოლო-
გიის—ირაკლი ჩხეიძე, საერთა-
შორისო ურთიერთობის კომისიის
თავმჯდომარის მოადგილე მერაბ
ურიდია, კულტურის, განათლებ-
ისა და მეცნიერების კომისიის
თავმჯდომარე თეიმურაზ ქორი-
ძე, თავდაცვის, ეროვნული უში-
შროებისა და მართლწესრიგისა
—ვაჟა ადამიძე.

განსახილველი საკითხის გამო
აზრთა გაზიარების შემდეგ სესი-
ამ დაამტკიცა ამ კომისიისათა შე-
მადგენლობები.

შემდეგ სიტყვა მიეცა საქარ-
თელოს რესპუბლიკის მინისტრთა
საბჭოს თავმჯდომარეს თენგიზ სი-
გუას. მან წარმოადგინა რესპუბ-
ლიკის მინისტრთა ახალი კაბინე-

ტის ჩამოყალიბების, ზოგიერთი
სამინისტროსა და უწყების
სტრუქტურათა რეორგანიზაციის
განხორციელების მთელი რიგი
წინადადებები, დაასახლა მინის-
ტრთა პოსტების კანდიდატურები.
ამის შემდეგ კანდიდატურათა გა-
ნხილვა გადაეცა მუდმივ კომისი-
ებს, რადგან მოქმედი კანონის
თანახმად უზენაესი საბჭოს სესი-
ის შეიძლება პირდაპირ საკუთარი
მოსაზრება რესპუბლიკის მთავრ-
ობის მეთაურის წინადადებებთან
დაკავშირებით მხოლოდ ამ კომისი-
ებში მათი წინასწარი განხილ-
ვის შემდეგ, რაც შემდეგ კიდევ
შესვენების დროს.

შესვენების შემდეგ, მიიღო
რა დადგენილება დღემდე მოქმე-
დი ოფიციალური დღესასწაულე-
ბის გაუქმებისა და საქართველო-
ს დამოუკიდებლობის დღის—26
მაისის, აგრეთვე ტრადიციული
ქრისტიანული დღესასწაულების
აღდგენის შესახებ, პარლამენტმა
განაგრძო მინისტრთა თანამდებო-
ბაზე კანდიდატების განხილვა.
მუდმივ კომისიისათა რეკომენდაცი-
ებით სესიამ დანიშნა იუსტიციის
მინისტრად — ჯონი ხეცურაიანი,
განათლების მინისტრად — ლია
ანდლუაძე, კულტურის მინის-
ტრად — ნოდარ წულუკისკარი, სა-
ხტელეადიოს თავმჯდომარედ —
თეიმურაზ კვანთალიანი, მეცნიე-
რების, ტექნიკისა და პერსპექტი-
ული დაგეგმვის მინისტრად —
ირაკლი ურდია, კავშირგაბმუ-
ლობის მინისტრად — ფელიქს
ტყეშელაშვილი, ვაჭრობის მინისტრად
— თამაზ გველესიანი, ფინანსთა
მინისტრად — გურამ აბასაძე.
შინაგან საქმეთა მინისტრად
დიდარ ხაბუაიანი, საგარეო სა-
ქმეთა მინისტრად — გიორგი
ხოშტარია, ტრანსპორტის მინის-
ტრად — ალექსანდრე ჩხეიძე,

ჯანმრთელობის დაცვისა და სო-
ციალური უზრუნველყოფის მინ-
ისტრად — ირაკლი მენაღარიშვილი.
სესიამ დამტკიცა საქართველო-
ს რესპუბლიკის კონსტიტუციის
დამატებითი ცვლილებანი. შემ-
დეგ დეპუტატებმა განიხილეს
სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური
ოლქის სახალხო დეპუტატთა მიერ
ოლქის სტატუსის შეცვლის გამო
მიღებული გადაწყვეტილებების
შესახებ დადგენილების პროექტი.
საქართველოს უზენაესი საბჭომ
გაუქმა ყველა აქტი, რომელიც
მიიღო ამასწინათ გამოცხადებუ-
ლია ეგრეთ წოდებულმა „სამხ-
რეთ ოსეთის საბჭოთა დემოკრა-
ტიულმა რესპუბლიკამ“, რადგან
ისინი ეწინააღმდეგება საქართვე-
ლოს რესპუბლიკის მოქმედი კონ-
სტიტუციის, აგრეთვე სსრ კავში-
რის კონსტიტუციის დებულებებს
და ჯერ კიდევ მაშინ საქართვე-
ლოს სს რესპუბლიკის უზენაესი
საბჭოს პრეზიდიუმის 1990 წლის
21 სექტემბრის დადგენილებას.
ამასთანავე, დადგენილებულია
საქართველოს უზენაესი საბჭოს
უწინდელი გადაწყვეტილება იმის
შესახებ, რომ შემდგომშიც და-
სრული იქნება რესპუბლიკაში მცხო-
ვრებ ეროვნულ უმცირესობათა
უფლებები, როგორც ეს გარანტი-
რებულია საერთაშორისო სამარ-
თლის პრინციპებით. შესწორება-
თა შეტანისა და დასუსტების
შემდეგ სესიამ მიიღო დადგენი-
ლება.

დეპუტატებმა მოისმინეს საქა-
რთელოს რესპუბლიკის უზენაე-
სი საბჭოს თავმჯდომარის პირვე-
ლი მოადგილის აკაკი ასათიანის
ინფორმაცია სსრ კავშირის უზე-
ნაესი საბჭოს სესიის მუშაობაში
ჩვენი რესპუბლიკის დელეგაციის
მონაწილეობის შესახებ და ცნო-

ბად მიიღეს იგი.
პარლამენტმა მიიღო განცხად-
ება ახალი სამოქალაქო ხელშე-
კრულების კონცეფციის გამო,
რომელიც ახლანდელ შემთხვევაში
საქართველოს უზენაესი საბჭოში.
საქართველოს უზენაესი საბჭომ
ერთმანდ მიიღო კანონი რესპუბ-
ლიკაში გარდამავალი პერიოდის
გამოცხადების შესახებ მისი
სრული სახელმწიფო დამოუკიდ-
ებლობისა და სუვერენიტეტის
აღდგენის გზაზე, რომელიც მან
დაკარგა 1921 წლის თებერვალში
მანქანული საბჭოთა რუსეთის
მთავრობის მხრივ შეიარაღებული
აგრესიის შედეგად. იმ პირობებ-
ში, როცა საბჭოთა კავშირში მო-
ქმედი პოლიტიკური, ეკონომიკუ-
რი და სამართლებრივი სტრუქტ-
ურები გულსხმობენ ცენტრზე
მეტისმეტ დამოკიდებულებას და
ართმევენ რესპუბლიკის ნამდვილი
სუვერენული სახელმწიფოს ატ-
რიბუტებს, საქართველოს პარ-
ლამენტს შესაძლებლად არ მიაჩ-
ნია ხელი მოაწეროს ახალ სამო-
ქალაქო ხელშეკრულებას, იკი-
სროს რაიმე ვალდებულებანი.
შემდეგ დეპუტატებმა დაამტკი-
ეს საქართველოს რესპუბლიკის
ახალი კონსტიტუციის პროექტის
მოსამზადებელი კომისიის შემად-
გენლობა.

როგორც ცნობილია, წინა
სხდომაზე სესიამ მიიღო დადგენი-
ლება საქართველოს ტერიტორი-
აზე საყოველთაო სამხედრო მო-
ვალეობის შესახებ სსრ კავშირ-
ის კანონის მოქმედების შეჩერე-
ბის თაობაზე. ამჟერად პარლამე-
ნტმა დაამტკიცა შესაბამისი
ცვლილებანი რესპუბლიკის სისხ-
ლის სამართლის კოდექსში, რომ-
ლებიც აუქმებენ წინათ გათვალ-
ისწინებული სისხლის სამართლის
პასუხისმგებლობას საბჭოთა არმ-

იის რიგებში სამსახურისაგან

თავის არიდებისათვის.
უზენაესი საბჭომ ჩამოაყალიბ-
და თბილისის სამედიცინო ინსტი-
ტუტში შექმნილი სიტუაციის
შემსწავლელი და 1983 წლის 18
ნოემბერს თვითმფრინავის გატა-
ვების ცდის მონაწილეთა ბედის
დამდგენი კომისია. სხვათა შორ-
ის, ეს კომისია შეიქმნა დეპუ-
ტატ ვიქტორ დომუხვასკის მიერ
14 ნოემბერს სესიის სხდომაზე
შეკითხვის წესით დაყენებული
საკითხის თანახმად.

დეპუტატებმა განიხილეს და
დაამტკიცეს კანონი ამინსტიის
შესახებ.

დამსარტულს სესიის მონაწილე-
თა წინაშე განცხადებით გამოვი-
და საქართველოს რესპუბლიკის
უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე
ზვიად გამსახურდია. მან, კერძოდ
აღნიშნა, რომ ამ ბოლო ხანს
საქართველოში მომხდარი ამბები,
წარმოადგენს მშვიდობიან რევო-
ლუციას. მაგრამ არიან ძალები,
რომლებიც თავიანთი უპასუხისმ-
გებლო მოქმედებით ქმნიან ჩვე-
ნში ვითარების დესტაბილიზაცი-
ის რეცედივებს და ამით ხელს
უწყობენ ცენტრის იმ წრეებს,
რომლებიც ყოველნაირად ცდილ-
ობენ უკან დაგვიბრუნონ. ეს უნ-
და შეიგნოს თითოეულმა და
თავისი წვლილი შეიტანოს საქ-
ართველოს ნათელი მერისის
დადგომაში. ამჟამად ჩვენ უკვე
ალბათ გვყავს საბჭოთა მილიტა-
იზმის ეროვნული მილიტა, და
ის, ვინც მის წინააღმდეგ გაილა-
შქრებს, ქართველი ერის წი-
ნააღმდეგ ილაშქრებს.

ამით სესიამ დამთავრა თავისი
მუშაობა.

საინფორმაციო სააგენტო
„საქართველო“.

ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს რ ე ს პ უ ბ ლ ი კ ი ს უ ზ ე ნ ა ე ს ი ს ა ბ ო ს

დ ა დ გ ე ნ ი ლ ე ბ ა

არსებული უქმე დღეების გაუქმებისა და სტრადიციულთა აღდგენის შესახებ

იზიარებს რა ქართველი სა-
ზოგადოებრიობის აზრს, საქარ-
თელოს რესპუბლიკის უზენაესი
საბჭო ადგენს:

1. გაუქმდეს საქართველოს რე-
სპუბლიკის მთელ ტერიტორიაზე
დღემდე არსებული ყველა დღე-
სასწაული და მათთან დაკავშირე-
ბული უქმე დღე, გარდა ახალი
წლის (1 იანვარი) უქმე დღისა.

გაუქმდეს ამასთან დაკავშირე-
ბული ყველა ნორმატიული აქტი.
2. საქართველოს სახელმწიფო-
ებრიობის, დამოუკიდებლობის აღ-

დგენის დღე 26 მაისი გამოცე-
მად დღესასწაულად და უქმე
დღედ.

3. აღდგენილ იქნეს საეკლესიო
დღესასწაულებთან დაკავშირებუ-
ლი შემდეგი უქმე დღეები:
ბრწყინვალე აღდგომა უფლისა
ღვთისა და მაცხოვრისა ჩვე-
ნისა იესო ქრისტის (თარიღი
გარდამავალია).

ნათლისღება—განცხადება უფ-
ლისა ჩვენისა იესო ქრისტის
—19 იანვარი (ძველი სტილით
6 იანვარი).

მცხეთობა (სვეტიცხოვლობა,
კვართის დღესასწაული)—14
ოქტომბერი (ძველი სტილით 1
ოქტომბერი).

მიძინება ყოვლადწმინდა ღვთის-
მშობლისა (მარიამობა)—28 აგ-
ვისტო (ძველი სტილით 15 აგვი-
სტო.)

გიორგობა—23 ნოემბერი (ძვე-
ლი სტილით 10 ნოემბერი).

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე
ზ. გამახარაძე.

თბილისი.

1990 წლის 22 ნოემბერი.

შ ა ი კ ი თ ე თ შ ი ბ ა

გ ვ ი რ დ ე ბ ე ა :

თ ე მ ო ბ ის ს ა ზ ო ნ ი დ ა დ ა

რ ო გ ო რ შ ა ხ ვ დ ა ქ ა ლ ა ძ ი ?

II გვ.

ჩ ბ ე ნ ი ჯ ო ზ ა - ბ რ ა დ ი ც ი ე ბ ი

„გ ა მ ხ ი ა რ უ დ ი გ უ ზ ა რ ო“

II-III გვ.

ი ა პ ო ბ გ ო მ ბ ა ზ ო ვ ი ლ ი -150

ქ ა რ თ ვ ე ლ ი მ ი ნ ი ს ტ რ ა

პ ე დ ა ზ ო ბ ი ა ნ ს

ფ უ ჯ ი მ დ ე ბ ე ბ ი

სინოპტიკოსები ვარაუდობენ, რომ წელს სუსხიანი ზამთარი იქნება, გამართლებდა თუ არა მათი პროგნოზი, სხვა საქმეა, მაგრამ ზამთრის თბობის სეზონს მომზადებული რომ უნდა შევხედროდით, ეს საეჭვო არ არის.

წინა წლების უჩვეულო დიდ-ზოგადობისა და გაზიანებული ზამთრის მწარე უსიამოვნებანი გაითვალისწინეს ქალაქის მრავალდარგოვანი საბინაო კომუნალური გაერთიანების, საწარმო-ორგანიზაციების ხელმძღვანელებმა და დროულად დაიწყეს მზადება თბობის სეზონისთვის. გადაწყვეტი ღონისძიებანი განხორციელდა იმისთვის, რომ მშრომელთი არ განიცდიდნენ სითბოს, სინათლის, სასმელის წყლის, სურსათ-სანოვანის ნაკლებობას, ჰქონდეთ ნორმალური პირობები მუშაობისა და ცხოვრებისთვის.

რასაბჭოს აღმასკომმა დროულად გაანაწილა შეშის ფონდი იმ ორგანიზაციებზე, რომელთაც არ აქვთ ცენტრალიზებული გათბობა. შეშა დაამზადეს სახელმწიფო და სამეურნეობათშორისო სატყეო მეურნეობებში. მიუხედავად ბენზინის დიდი დეფიციტისა, ბევრმა წარმოება-დაწესებულებამ დროულად შემოიღო და დაამუშავა ზამთრის თბობის სეზონისათვის საჭირო შეშა. სამწუხაროდ, რამდენიმე ორგანიზაციის დღესაც შემოუღიდავ აქვს შეშა, საინტერესოა, რომ მოთხოვნის რას იზამენ.

სიძნელეების მიუხედავად ზამთრის სეზონისთვის რაიკოპერატორების გამგეობამ შემოიღო და ზამთრის მარაგში ჩაწყო ბილი საჭირო რაოდენობის პურის ჭქვილი, ბურღული, შაქარი, მარილი, საპონი, ნავთი და სხვა ბირველი მოთხოვნილების საქონელი.

მრავალდარგოვანი საბინაო კომუნალური გაერთიანების მუშაკებმა (დირექტორი ბ. მიქაძე) 10 ნოემბრისთვის შეასრულეს ქალაქის თბომეურნეობების კაპიტალური და მიმდინარე რემონტის სამუშაოები. კაპიტალურად შეაკეთეს ქალაქის ცენტრალური

საქვაბე მეურნეობა. რეკონსტრუქცია გაუკეთდა დავით აღმაშენებლის ქუჩაზე მდებარე 40 ბინიანი საცხოვრებელი სახლის საქვაბეს, საფუძვლიანად შეკეთდა და სრულ წერტილში ჩადაგა აგრეთვე, პარტიის რაიკომისა და სასტუმროს საქვაბე მეურნეობები და ქალაქის თბოქსელის მთელი სისტემა, დ. აღმაშენებლის ქუჩის №43 მდებარე კომუნალური ბინის საქვაბე მეურნეობა გადააკეთეს მაშუთვე მომუშავედ, ამასთან დაიდგა ახალი

სახურებს, ისურვეს ცენტრალური გათბობის სისტემის ასეთი დონითა და შეუფერხებლად მუშაობა. გათბობით კმაყოფილნი არიან სტალინის ქუჩაზე მდებარე 16 ბინიანი კომუნალური სახლში მცხოვრებნი: ბ. მიქაძე, ბ. ჭაბუკიანი, ჯ. ხალიანი, დ. აღმაშენებლის ქუჩაზე მდებარე 40 ბინიანი კომუნალური სახლების მცხოვრებლები რ. შკუბელიანი, უ. ჯიბაძე, ბ. სალინაძე, შ. ლორცულაიანი, კ. ფრუიძე, ი. ჭაბუკიანი,

ბენ მაშუთის საზიდად და ყველა ზომებს იღებენ თბობისთვის შეუფერხებელი მუშაობისთვის. გატარდა და ტარდება ღონისძიებები, რათა ზამთრის პერიოდში შეფერხებები არ იქნეს სასმელი წყლით მომარაგების საქმეში. შეკეთდა ძრავები, მიმდინარეობს ქსელის ავარიული ნაწილების აღდგენა. მიუხედავად გაწეული მუშაობისა ზამთრის თბობის სეზონისათვის ქალაქის ზოგი წარმოება-დაწესებულება ჯერ კიდევ არ

რობენ ელექტროგამათბებლებს, ერთი სიტყვით, რაისადადმოყვოს ხელმძღვანელებმა სასწრაფო ზომები უნდა მიიღონ თბობის სისტემის წესრიგში მოყვანისთვის. ჩვეთთან საუბარში ვუთხრით, ვილი გამოთქვას სურათების გალერეის დირექტორმა ნ. ლურჯუმალიძემ და სხვა მუშაკებმა იმის გამო, რომ წლების მანძილზე უმოქმედოდა ძვირად ღირებული თბობის სისტემა, ხოლო ამ დაწესებულებაში ცეცხლის ღუმელების გამოყენება არ შეიძლება. მუშაკები იძულებული არიან გათბობისათვის გამოიყენონ ელექტროგამათბებლები.

სამუსიკო და სამხატვრო სკოლებშიც უმოქმედოდა წლების წინათ დამონტაჟებული ცენტრალური გათბობის სისტემა.

თბობის სეზონისთვის ქალაქის ზოგიერთი სხვა წარმოება-დაწესებულებაც არ არის მზად. საჭიროა მიღებული იქნას სასწრაფო ზომები თბობის სისტემების წესრიგში მოსაყვანად, ან შეშისა და თუნუქის ღუმელების დროულად შეძენისათვის. ელექტროგამათბებელი საშუალებების გამოყენება თბობისათვის გამოიწვევს ელექტროქსელის დაზიანებას, რასაც ბევრი სიძნელე მოყვება.

ვლ. ლავითულიანი.

თბობის სეზონი დადგა როგორ შეხვდა ქალაქი?

ტრანსფორმატორი, რომელიც ელექტროენერგიით მოამარაგებს ამ ბინის მცხოვრებლებს. 12 ნოემბერს მოეწყო თბობის ტემპის გასინჯვა, ხოლო 15 ნოემბრიდან ექსპლუატაციაში შევიდა ქალაქის თბომეურნეობები. დღესდღეობით ყველა საქვაბე შეუფერხებლად მუშაობს, რაც ჩვენი თვლით ვნახეთ. წარმოება-დაწესებულებების მუშაკებმა და კომუნალური ბინების მცხოვრებლებმა გვითხრეს, რომ წელს წინა წლებთან შედარებით ორჯერ უკეთესია გათბობა.

ცენტრალური აფთიქის გამგე ნ. ცხველიანმა, კავშირგაბმულობის რაიონული კვანძის მუშაკებმა მ. მუშკელიანმა, კ. ჩიქოვანმა, ნ. მდივანმა, რაიკოპერატორის ვაჭრობის განყოფილების გამგე ბ. ქარსელიძემ, კულტურის სახლის მუშაკებმა რ. გოგიძემ, დ. ანგელდინამ, სატყეების, პურ-კომბინატის, მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების, საპარკმაცროს, სამკერვალო სამ-ქროს მუშაკებმა მადლიერების გრძნობა გამოხატეს კომუნალურ-საწარმოთა კომბინატის მუშაკებისადმი, რომლებმაც გათბობის სისტემის მხრივ შესანიშნავი პირობები შეუქმნეს მუშა-მოსამ-

ც. ურთმელიძე და სხვები. ბუნებრივია, გათბობის დაწყებამდე შემოიზიდა 100 ტონა მაშუთი, 40 ტონა ქვანახშირი, 1,5 ტონა დიზელის საწვავი. ყოველდღიურად სჭირდება 8-10 ტონა მაშუთი და დღეს არსებული მარაგი 10-12 დღეს იკმარებს. საწვავით გაერთიანებას ცენტრალიზებული წესით უნდა ამარაგებდეს ქუთაისის ნავთობა-ზა, მაგრამ ამ მხრივ შეფერხებები და საწვავის შემოზიდვის უზრუნველყოფისათვის წყლისმზიდ სპეციალურ ავტომანქანას იყენე-

არის სრულყოფილად მომზადებული. ცაგერის რაისადადმოყვოსათვის სახელმწიფო სატყეო მეურნეობას უნდა დაემზადებინა და შემოეზიდა 75 კუბამეტრი შეშა, საჭირო თანხა ადრე გადაურიცხეს, მაგრამ 22 ნოემბერს შეშა შემოზიდული არ იყო. საადადმოყვოს აქვს საკუთარი საქვაბე, იგი უმოქმედოდა, გათბობის სისტემა გადართული აქვთ ქალაქის ცენტრალურ ნაზზე, მაგრამ რადიატორების უმრავლესობა არ თბება, პალატებში ავადმყოფები გათბობისთვის ხმა-

სახანძრის სსრ. პავლე ლეონტიევი ყოველთვის დამოუკიდებლობაზე ოცნებობდა, რათა თავის მიწაზე სურვილისამებრ ემუშავა. ახლა იგი მშ წლისაა, განათლებით ავარონობი. მრავალრიცხოვანი კომისიების მუშაობის შემდეგ კრასნოდარის რაიადმასკომმა მას მისცა სახელმწიფო აქტი 280 პექტარი მიწის სარგებლობაზე მემკვიდრეობის უფლებით.

სურათზე: ვ. ლეონტიევი (ცენტრში) ცოლ-შვილთან და შვილიშვილებთან ერთად. ნ. კუზნეცოვის ფოტო (სკადენის ფოტოქრონიკა).

რეზენი ყოფა-ბრადლიცხი

ქვითხრობის ტრადიციები თვალსაჩინოადა გამოხატული ბუხრების მშენებლობაში. გათბობის გარდა ბუხარი წარმოადგენდა სახლის სამკაულს და ამიტომ მისი მშენებლობა ოჯახისთვის საკმაოდ პრესტიჟული იყო.

როგორც ცნობილია, ბუხარი კერძოდ განვითარდა. დასაფლეთ ევროპის ქვეყნებში მე-17-მე-18 საუკუნეებში ბუხარი უფრო მეტად დეკორატიული მიზნებისათვის გამოიყენებოდა და მათი შემკულობა ამ მიმართებით განსაკუთრებით დაიხვეწა. მაგრამ ფაქტია, რომ ბუხარი თავდაპირველად სახლის გასათბობად იყო გაიზნული და მისი დეკორატიული ფუნქციის გაზრდა გამოწვეული იყო მას შემდეგ, რაც საცხოვრისის გათბობის უფრო ეფექტურ საშუალებას მიაგნეს. ქართულ სინამდვილეში ბუხრის მშენებლობის ხერხები შემოტანილია დასავლეთის ქვეყნებიდან, მაგრამ ჩვენი არსებულმა ხელოვნობამ დროულად ტრადიციებმა განაპირობეს მათი გაფორმების ეროვნული სტილი. ბუხრის

მშენებლობა უმეტესწილად გადმოირგა ქართულ ნიადაგზე და ისეთი ეროვნული მოტივებით შეიმოსა, რომ დღეს თითქმის წარმოუდგენლად გვეჩვენება მათი წარმომავლობის არაქართულობა.

ბუხრების მშენებლობას საქართველოში პროფესიული ხანაითი ჰქონდა. სპეციალობა „მებუხრე“ წარმოიქმნა იმ მოთხოვნილების საფუძველზე, რომელიც არსებობდა შეძლებული მოხალეობის შიგნით და წაყენებული პირობები ხელოვანს ავადმყოფობდა სათანადოდ დაუფლებოდა ბუხრის შენების ყველა ხერხს სწორედ ასეთი დანტერესება ქმნიდა ბუხრის ისეთ მაღალმხატვრულ და პრაქტიკულად მოსახერხებელ ტიპებს, რომლებიც დასტურდება საქართველოს ყველა კუთხეში.

ბუხრის მშენებლობას საგანგებო წესები გააჩნია, რაც გამოიხატება, როგორც შენების თავისებურებაში, ასევე საბუხრე მასალის სწორად შერჩევაში. ნებ-ისმიერი ქვა ბუხრისათვის არ გამოდგება, ცვალებადობას განიცდის. ასევე არ შეიძლება საბუხრე ქვის ასაფეთქებელი ნივთიერებით მოპოვება, რადგან აფეთქება „ლახავს“ ქვას და მიწზე შემდეგ გამოჩნდება. საბუხრე ქვა „უტალო“ და „უარტანაო“ უნდა იყოს. ბუხრის საცეცხლე ადგილებისათვის საუკეთესოდ ითვლება მოშავო-მოლურჯო, ზო-

„გ ა მ ხ ი ა რ უ ლ დ ი“

გჯერ კი მოწითალო ქვა, ამ ქვის ღირებულება მისი ციფტგამძლეობით გამოიხატება.

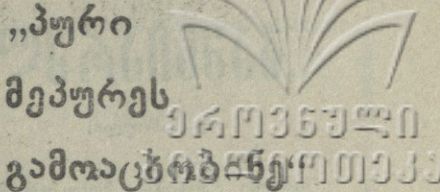
ბუხრის იმ ადგილს, სადაც ციფტლი ინთება, „ყვები“ ანუ „ტაფა“ ეწოდება. ყვები ბუხრის საფუძველსაც წარმოადგენს, რომელზედაც იდგება ბუხრის ფეხები, ფეხებზე დაბჯენილია თალიანი „წინაპირი“, შემდეგ მიდის ბუხრის „სასანთელი“ ანუ „თარო“, იგი საკმაო მანძილითაა გამოყოფილი კედლისაგან და ბუხრის არქიტექტონიკაში თავისი მოხდენილობა შეაქვს. სასანთლის ზეგით იწყება „ყელი“. ბუხრის დამამთავრებელ დეტალს მისი „ქუდი“ ანუ „კალამი“ (ღეჩხუშურად) წარმოადგენს, ესაა ოთხკუთხედავ გათლილი ქვის ჩარჩო, რომელიც ჩამოეშენება ბუხრის ყელს და ამარაგებს მას. ბუხრის ავარიანობისათვის მთავარია წინაპირისა და „ზურგის“ დაყენება. წინაპირის საკვამლე მხარე გუდამოღებულია, ბუხრის ზურგი კი უნაა „გადაყინული“, რაც ხელს უწყობს კვამლის დაუბრკოლებელ მოძრაობას ქვემოდან

ზემოთ. ბუხრის ყელი ძალზე სწორად უნდა იქნეს აგებული, კვამლი გამოშვებისას არ უნდა ხვდებოდეს, თორემ უფან დაბრუნდება. ბუხარში თუ კვამლი კარგად ადის, იტყვიან „კარგი შეკვამურია, კარგი წევა აქვს“. ბუხრის წინაპირი, სასანთელი და ყელი საუკეთესო თეთრი ქვით კეთდება, ამასთან მხედველობაში მიიღება ქვჭა სირბილი, რაც აუცილებელია ჩუქურთმის ამოჭრისათვის.

ბუხარი შემკულობის გარეშე ვერ ჩაითვლება ისეთ ბუხრად, რომელიც მის პატრონს სხვათა თვალში გამოაჩენს. ორნამენტებში ბუხრებზე ხვდასხვა სახისა არსებობს, როგორც გეომეტრიული, ასევე მცენარეული. ბუხრის შემკულობაში გამოჩენილი ადგილი უჭირავს ზომიერად ფიგურებს, სიციცხლის ხესა და ბორჯღალას, რომლებიც მეტწილად ფასადის ცენტრალურ ადგილას გვეჩვენება, სიციცხლის ხისა და ყვავილების სტილიზაცია თავს იჩენს ბუხრის მთელ მორთულობაში და განსაკუთრებული არქაულობით გამოირჩევა. როგორც აკადემიკოსი გ. ჩიტაია აღ-

ნიშნავდა, კერის კულტი თავისი შინაარსით გვარის, ოჯახის გამართვითი ცენტრი იყო, ხოლო კერა მარადიული სიცოცხლის სიმბოლო, ამიტომ მას ამკობდნენ აპოთროპეული დანიშნულების ორნამენტებით, ღვთაებების გამოსახულებებით და სიმბოლური ნიშნებით. ასეთივე თავყანისცემის საგანი იყო ქართული დარბაზი დედაბოძი, რომლის შემკულობის წესი უძველესიდან მომდინარეობს. დედაბოძი, როგორც სიუხვისა და მზადიული სიციცხლის სიმბოლო, გამომდებული თავყანისცემის ობიექტს შეადგენდა.

ბუხარი უშუალოდ ჩნდება საცხოვრისის ახალ ტიპში. ძველებური ტიპის საცხოვრებლის მოშლამ გამოიწვია სახლის ახალი ტიპის წარმოქმნა, რის ნიადაგაც მოხდა გასათბობი საშუალების ცენტრალური ადგილიდან კედელში გადაწაცვლება და მოგვევლინა ბუხრის სახით. ეს ცვლილება ძირითადად უკავშირდება დიდი ოჯახის დაშლას და გარკვეულად ემთხვევა ისეთი

ბასული საუკუნის 60-იან წლებში საქართველოში პედაგოგიური იდეების გავრცელებისათვის მისი პროპაგანდისათვის თითქმის არ არსებობდა პედაგოგიური ლიტერატურა. ამ დიდ საქმეს ახელი მოჰყიდეს ქართველმა განმანათლებლებმა.

ილია ჭავჭავაძე პედაგოგიური ლიტერატურის მნიშვნელობის და მისი შექმნის აუცილებლობის

ტიკის გაუმჯობესების საშუალება. ეს შეხედულება ქართული მეცნიერული პედაგოგიური აზრის სიმწიფის მაჩვენებელი იყო.

ქართული მეცნიერული პედაგოგიის ჩამოყალიბებაში დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ქართულ პრესას. ეურნალ-გაზეთებში ფართოდ აშუქებდნენ სწავლა-აღზრდის საკითხებს, პედაგოგიურ შეხედულებებს, პედაგოგიის

ჩამოყალიბებაში წილად ზედათი ილია ჭავჭავაძის და იაკობ გომეზაშვილის.

დღეს მეცნიერება ერთი ჯგუფი ქართველი პედაგოგიური მეცნიერების მამად ილია ჭავჭავაძისთვის, ზოგიერთი ილია ჭავჭავაძის და იაკობ გომეზაშვილის მეშვეობით ნაწილს ეს მოსაზრებები არ მიაჩნია სათანადოდ არგუმენტირებულად და დასაბუთებულად.

იქ იაკობ გომეზაშვილი განმარტოვებულს, საპატიო ადგილს დაიკავებს. იგი დაამყენებს მთელი მეცნიერების საუკუნის ქართველ განვითარების, ალბათიანების ისტორიას. ყოველივე ჩვენი ნათქვამი დამტკიცდება მაშინ, როცა ვინმე ამ პირის მოღვაწეობის ისტორიას დაწერ-

ქართული მეცნიერული კადკოგოგიის ფუძემდებელი

შესახებ წერდა: „ევროპელ განათლებულ ხალხებს აქვთ ვრცელი პედაგოგიური ლიტერატურა და მათში გამოდის ბევრი ეურნალეები, სადაც მხოლოდ ის კითხვები განიხილება, რომელნიც აღზრდას შეეხება. ჩვენში სულ არაფერი არის ამასზე დაწერილი და ძლიერ ცოტაა იცის, რომ არსებობს მეცნიერება—პედაგოგია, რომლის საგანი არის ყმა-ვილების აღზრდა“.

სამოციან წლებში ჯერ კიდევ არ იყო დამუშავებული აღზრდისა და სწავლების თეორიის ძირითადი საკითხები. ი გომეზაშვილის შეფასებით პედაგოგიის და სახალხო განათლების დაწვრილებით განიხილეს მეტად დიდი და პირველხარისხოვანი მნიშვნელობა აქვს: „იგი აუცილებელი პირობაა სახალხო განათლების საქმის რაციონალურად დაყენებისათვის, რაც სრულიად სამართლიანად აღამიანთა შორის ყოველგვარი ცრურწმენის, მანკიერების, ტანჯვის შემცირებისა და ნათელ შეხედულებათა, საზნოებისა და ცხოვრების სიამება გამრავლების ძლიერ საშუალებად ითვლება“.

აქედან გამომდინარე იმ დროს (60-იან წლებში—დ.კ.) პედაგოგიური თეორია განიხილებოდა არა როგორც თვითმიზანი, არამედ სახალხო განათლების სისტემის სწავლებისა და აღზრდის პრაქ-

ტიკის გაუმჯობესების საშუალება. ეს შეხედულება ქართული მეცნიერული პედაგოგიური აზრის სიმწიფის მაჩვენებელი იყო.

ქართული მეცნიერული პედაგოგიის ჩამოყალიბებაში დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ქართულ პრესას. ეურნალ-გაზეთებში ფართოდ აშუქებდნენ სწავლა-აღზრდის საკითხებს, პედაგოგიურ შეხედულებებს, პედაგოგიის

პრაქტიკის და თეორიის. სათანადო ყურადღებას უთმობდნენ სახალხო განათლების და პედაგოგიური აზროვნების საკითხებს. ქართულ პრესაში გამოქვეყნებული მასალების შესწავლას მივყავართ იმ დასკვნამდე, რომ სამოციან წლებში ქართველ განმანათლებლებს კარგად ჰქონდათ გავებული პედაგოგიის საგანი და დანიშნულება, რაც არსებითი პირობა იყო პედაგოგიური იდეების აღმოცენებისა და პოპულარიზაციისათვის. მოწინავე ქართველი მრავალწინები კარგად იცნობდნენ მსოფლიოს და რუსეთის პედაგოგიური აზროვნების მღწევეებს. მხოლოდ იმისა ქართული მეცნიერული პედაგოგია არ იყო დასავლეთ ევროპის ან რუსეთის პედაგოგიური მეცნიერების ასლი. ის სწორედ ორიგინალურ და საკუთარი ზეღწერის მქონე დამოუკიდებელ მეცნიერებას წარმოადგენდა, რომელსაც საფუძვლად ეროვნული სწავლების ედო.

საქართველოში ბევრი ავტორი წერდა განათლებისა და პედაგოგიური აზროვნების ცალკეულ საკითხებზე, მაგრამ მდიდარი ეროვნული შემეცნებებისა და სამოციან წლების საქართველოში არსებული მოვლენების მეცნიერული ანალიზის გაკეთება, ქართული პედაგოგიური მეცნიერების

ქართული პედაგოგიური მეცნიერების ჩამოყალიბების საქმეში ილია ჭავჭავაძის უდიდესი დამსახურების მთებდავლად მიაჩნით, რომ ი. გომეზაშვილი იყო და რჩება მეცნიერული პედაგოგიის ფუძემდებელი და მისი ყველაზე დიდ წარმატებულად.

ი. გომეზაშვილმა რომ ქართული პედაგოგიური აზროვნების მეცნიერულად ჩამოყალიბების საქმეში ყველაზე მეტი გააკეთა, ეს მისი სიცოცხლეში იყო ალიარებული. გ. იოსელიანს წერდა: „თუ კი ქართველს ოდესმე უწერიათ ჰქონდეთ სახალხო განათლების ისტორია, მაშინ ქართული ხალხის განმანათლებელთა შორის ყველაზე თვალსაჩინო ადგილს უდავოდ, ი. გომეზაშვილი დაიკავებს. ჩვენი დროის არც ერთ ქართველს, რომელიც აქტიურ საზოგადოებრივ მოღვაწეობას ეწევა, ისეთი არსებითი სარგებლობა არ მოუტანია სახალხო განათლებისა და სახალხო სკოლისათვის, რამდენც მოუტანა მას ი. გომეზაშვილმა თავისი სახელმძღვანელობით. ის ქართველებისათვის აგიგვა, რაც რუსებისათვის განსვენებულ უშინსკი“.

1900 წელს საქარია კიკინაძე წერდა: „როცა დრო მოვა და მეცნიერებმა საუკუნის ქართველი სწავლის ისტორია დაიწერეს, ი

ილუბით შეისწავლის“.

პედაგოგიური მეცნიერების ქართველი მეცნიერი, პროფესორი გიორგი თავიშვილი გამოთქვამს აზრს, რომ მე-19 საუკუნის 60-იან წლების ახალი ქართული პედაგოგია ყველაზე უფრო მთლიანად სახით ილია ჭავჭავაძის იდეებში გამოიხატა, მაგრამ მისი სრულყოფა დიდაქტიკით ან სწავლების თეორიით დაკავშირებული იყო იაკობ გომეზაშვილის სახელთან.

გ. კიკინაძის, გ. იოსელიანის, პროფესორ გ. თავიშვილის, პროფესორ ვ. გავას და სხვების აზრს მის შესახებ, რომ ქართული მეცნიერული პედაგოგიის ფუძემდებელი იაკობ გომეზაშვილია, ჩვენი აზრით, ისიც ასაბუთებს, რომ სხვა გამოჩენილი პიროვნების იდეებთან შედარებით იაკობ გომეზაშვილის პედაგოგიური იდეები დღესაც, თითქმის უცვლელად და გულუხვად ასულდგმულებს ბავშვის სწავლა-აღზრდის თეორიას, ქართული ეროვნული სკოლის გაზრდილ მოსახლეობას.

დ. კოჭლანიძე, რესპუბლიკის დამსახურებული მასწავლებელი.

საქართველოს მთავრობის პონორარი ჩაირიცხოს დემოკრატიული საზოგადოების ფონდში.

„პური მეპურეს გამოაცხობინეო“—ხალხში გავრცელებული ეს გამონათქვამი მეპურის პროფესიისადმი პატივისცემას გვიჩვენებს. მართლაც, რომ ტკბილი სიტყვა არ დაგეშურება ადამიანისადმი, რომელიც თავის პროფესიას გულმოდგინებით შეასრულებს, კარგი ნახელავით მომხმარებელს ასიამოვნებს.

23 წელზე მეტია ქალაქის პურის საცობში მუშაობს შოთა არტემის ძე სალინაძე. ქართული პურის საცობში 18 წელზე მეტია იგი თავის გამოცდილებასა და ენერგიას ახმარს ამ საშურ საქმეს. დაუზარებლად ემსახურება ქალაქის მუშა-მოსამსახურეებს. ამაზე ბევრჯერ ითქვა და დაიწერა, მაგრამ მისი გემრიელი ნახელავი მთელი რაიონისთვისაა ხელმისაწვდომი. მეზობელი სოფლებიდანაც მოდიან პურის შესაძენად და ყველა კმაყოფილებას გამოთქვამს. ჭირია თუ ღვინია შოთას გამომცემარი პურის იმედზე არიან. გამოცდილ მეპურეს გვერდში უდგანან მარგო სალინაძე და ჟოზია კოპალიანი. სისხამ დილიდან გვიან საღამომდე გაეარვარებულ თონესთან ტრიალებენ ისინი.

ჩვენ, შრომისა და ომის ვეტერანები, დიდ მადლობას ვუხდით შოთას და მის თანამშრომლებს კარგი მომსახურებისათვის. ვუსურვებთ კვლავაც დიდხანს ეშრომით საქმის ასეთი სიყვარულით.

ზადარიან ჯამბურში, ომისა და შრომის ვეტერანი.

მ უ ს ა რ ე

გათბობს საშუალებებს დამკვიდრებას, როგორც ბუხარი წარმოადგენდა.

დასავლური ქართული ოდა-სახლის კონსტრუქციული აგებულების გაცნობა გვაძლევს იმის თქმის უფლებას, რომ აქ ბუხრის დამკვიდრების ყველა პირობა არსებობდა, მითუმეტეს, რომ ახეთი ტიპის სახლი თანდათანობით იხვეწებოდა და მიწური იატაკის მაგივრად ვრცელდებოდა ხის იატაკი—შეუფერებელი შუა ცეცხლისათვის. ამდენად, უნდა ითქვას, რომ ძველი საცხოვრებლის დიფერენცირების შემდგომ ბუხარმა ფენი უფრო მოიკიდა მცირე ზომის სახლებში, სადაც მათი პრაქტიკული დანაშნულება გამართლებულ იქნა.

იმერეთის ბინათმშენებლობამ ბუხარი კარგად შეითვისა და თითქმის არ მოიპოვება ისეთი მოსახლე, რომელსაც მოჩუქურთმებული თუ არა, უბრალო—„ხამი“ ბუხარი მაინც არ ჰქონდეს. ამასთან ზოგჯერ ერთ სახლში 2-3 და მეტი ბუხარიც დასტურდება. ბუხარს ხშირად ვხვდებით სამზარეულოსა და მარანში. შევნიშნავთ, რომ ბუხრის სახლის სამკაულად გადაქცევის მი-

დრეკილება იმერეთშიც აღინიშნება და ეს თავს იჩენს ეკონომიურად დაწინაურებული მოსახლეობის ფენაში. ეთნოგრაფიულ ყოფაში დადასტურებული ბუხრები განსაკუთრებული ზრუნვის ღვდეგადაა შემორჩენილი. უდიდესი ნაწილი განადგურებულია. ნაწილი კი დანგრეულია და სამშენებლო მიზნებისთვისაა გამოყენებული. ჩვენ შესაძლებლობა გვქონდა გამოგვევლინა ზოგიერთი მათგანის მაღალმხატვრულ დონეზე შექმნილი ნიმუშები, რომლებიც საუკეთესო საილუსტრაციო მასალას წარმოადგენს ადგილობრივი ქვითხურობის გვალფიციურობის დამადასტურებლად.

გაფორმების თვალსაზრისით, საუკეთესო ნიმუშად უნდა მივიჩნიოთ ფრიდონ და ამირდონ წერეთლების ბუხარი საჩხერიდან, რომელიც დამზადებულია ბერეთისელი ხელოსნების მიერ. ბუხრის წინაპირი და მუხლები შემკულია იშვიათი სილამაზის ორნამენტებით. გვხვდება დაახლოებით 10-12 სახეობის ჭრილი, რომელთა ფორმები ქართული ორნამენტული ხელოვნების საუკეთესო ნიმუშებს უტოლდება. განსაკუთრებული სილამაზით გა-

შორჩევა ბუხრის მუხლებზე განსახლებული წრფივი ჩახატული ბორჯალები.

საუკეთესო ნიმუშს წარმოადგენს მამა ნემსაძის ბუხარი დიდი ჭიხიშიდან. ბუხრის ძირითადი ღირსება წნულ ორნამენტშია გამოხატული, ასეთი დახვეწილი და სრულყოფილი „ქართული წნულები“ ჩვენ გვხვდება განვითარებული შუა საუკუნეების ქართულ საეკლესიო ხუროთმოძღვრებაში. ორნამენტის მიმართ ასეთი ზრუნვა მიგვაჩვენებს იმ მოკრძალებზე, რომელსაც იწვევდა ბუხარი მოსახლეობაში.

შენიშნავთ ბუხრები გვხვდება აქაც წერეთლის საგვარეულო სახლში, ბუხრები დამზადებულია მანდაეთის (კიათურა) ქვისაგან. მათ მორთულობაში დიდი ადგილი უჭირავს სტილიზებული ორნამენტს, თევზებს, ფრინველებს და სიცოცხლის ხეს.

ზოომორფულ გამოსახულებათა თვალსაზრისით საინტერესო ბუხრები გვხვდება ლეჩხუმში, სოფ. ცხუტუშერში. ბუხრის ყელზე ვხვდებით მცენარეული სამყაროს აღმნიშვნელ ორნამენტებს, შუა ნაწილში წყვილ შველს (ან არჩეს), ბუხრის ნაპირზე მოკვთილია სიცოცხლის ხე, რომლის ძირში აქვთ-იქით ოდნავ მუხლჩაჩრილი და რქებგაბორჯილი ირმები დგას. მათი შიშა შეიც-

ავს თაყვანისცემის ელემენტს. განსაკუთრებით კარგადაა დამუშავებული ლომის ფიგურა, რომელსაც სანე მკუთრებისაგან აქვს მოჭიმული, პარებში კუდი და რელიეფურად გამოკვეთილი ფაფარი ლომის სიძლიერის შთამაგონებლად გადმოსცემს. ყველა ფიგურა რეალისტურად, მაღალმხატვრულ დონეზეა შესრულებული. რა შეიძლება ითქვას გამოსახვის ასეთი წერის მიმართ? ფიგურები, რომლებიც გამოკვეთილია 1937 წელს, ესთეტიკური მიზნითაა გამოსახული, მაგრამ უძველესია, ეს ტრადიცია მომდინარეობს იმ უძველესი ჩვეულებიდან, რომლის თანახმად ირემსაც და ლომსაც ქართველთა რელიგიურ და მითოლოგიურ შეხედულებებში დიდი ადგილი უჭირა. ასეთი ზოომორფული გამოსახულებანი ხშირად გვხვდება ჯერ კიდევ ადრესამიწაოქმედო ხანის ევრამიკისა და ლითონის ნივთებზე. ეთნოგრაფიული და ფოლკლორული მასალების შეგროვება ცხადყოფს, რომ ირემი და ჭიხვი ბუნების აღორძინების ძალებთანაა დაკავშირებული, ჩვენი წინაპრების წარმოდგენით სიცოცხლის ხეს ირემი და ჭიხვი იცავდა. მის პოპულარობაზე მიუთითებს გ. ჩიტაძის მიერ დამოწმებული სიცოცხლის ხე სოფელ წიწყაროდან, რომლის აქვთ და იქით რქებგაბორჯილი ირმები

დგას. ლეჩხუმისა და წიწყაროს ნიმუშები აბსოლუტურად ემსგავსება ერთმანეთს და მიანიშნებს, რომ ბუხარზე გამოსახული ასეთი სიუჟეტი გავრცელებია იმ ჩვეულებისა, რასაც ადგილი ჰქონდა მატერიალური კულტურის სხვა რიგის ძეგლებზე. ასევე ითქმის ლომის შესახებ, რომელიც ხშირად სიცოცხლის ხესთან გამოიხატებოდა. ლომის სიმბოლური მნიშვნელობებიდან ჩვენთვის განსაკუთრებით საგულისხმოა მისი წარმოდგენა, როგორც მცხუნვარობითა და ციცილით აღსავსე ცხოველისა. მოცემულ შემთხვევაში ჩვენ გამოწულ მოქმედებასთან არ გვაქვს საქმე, მაგრამ ტრადიციულობის თვალსაზრისით იგი გარკვეულ ყურადღებას იმსახურებს.

ფეხებიანი ბუხრების გარდა იმერეთში გვხვდება ე. წ. „დაკიდებული ბუხრები“, რომლის წინაპირი ჩვეულებრივ ბუხართან შედარებით ძალზედ გამოწეულია და კვამლის ასვლისათვის დიდ მოცულობას ქმნის. მისი ტფა ასევე გრძელია და ყველანაირი სიდიდის შემთხვევაში ბუხარში ადვილად თავსდება. გამოყენების თვალსაზრისით მისი ფუნქცია უფრო აქტიურია და დასტურდება სამზარეულო და ნიადაგ

ჯანმრთელობისთვის... გივი მაზმიშვილთან

საქართველოს შინა რეზერვების სამსახურის კომიტეტის ქუთაისის მხარეთმცოდნეო და ისტორიკულ-კვლევითი ცენტრის ბაზაზე.